

ואדרכה, רצונו היה לתת אפילו פירות יפים יותר.

ואם לאו, שלא נמצאו פירות יפות מהן, אם כן, ודאי מה שאמר לו: "כלך אצל יפות" — בכעס אמר לו. כלומר: טוב שלא גזלת ממני פירות יפין יותר! ולכן אין תרומתו תרומה.

ואם ליקטו הבעלים עוד פירות — והוסיפו עליהן, בין כך — ובין כך, בין אם נמצאו יפות מהן, ובין אם לאו — תרומתו תרומה, שהרי במעשה זה הוכיחו שנתרצו בהפרשת התרומה.

ועתה, לשיטת אביי, כי נמצאו יפות מהן — תרומתו תרומה, אמאי? הרי בעידנא דתרם [בזמן שתרם התורם] — הא לא הוה ידע בעל הפירות מכך, ואם כן, לא היתה דעת בעלים

אם הבעלים חושש משום גזל, שמקפיד על כך שתרם שלא ברשותו, והרי זה בעיניו כגזל — אין תרומתו של היורד תרומה.

ואם לאו, שאינו מקפיד על כך — תרומתו תרומה.

ומנין הוא [התורם] יודע אם חושש הבעלים משום גזל, ואם לאו?

הרי שבא בעל הבית, ומצאו בשדהו בשעה שתרם, ואמר לו: כלך אצל יפות! כלומר, היה לך לילך אל פירות יפין יותר, לתת מהן לכהן!

אזי כך הוא הדין:

אם אכן נמצאו בשדה פירות יפות מהן — תרומתו תרומה. שהרי מוכח מדברי בעל הבית שהוא מרוצה ממעשהו של חברו,

לבר, והיאוש מועיל שיהיה שינוי השם, שבלא יאוש אין שינוי השם, כיון שעדיין הבעלים מרדפין אחר גניבתם, והוי שינוי החזור! ורק על ידי יאוש ישאר על החפץ שמו של הגנב — ויקנה. ולצורך זה יספיק גם יאוש שלא מדעת, שהרי מכל מקום לכשיודע לבעלים — לא ירדפו יותר, והוי שינוי השם גמור. ולכן בליקט לעצמו ועשאו תרומה, קנה את הפירות בשינוי השם.

ובעונג יום טוב [סימן כ"ט] ביאר את דברי הרמב"ם על פי מה שחידש, שגנב וגולן הקונים ביאוש ושינוי, קונים למפרע משעת הגזילה. ואם כן, גם כאן, כשאמר לו בעה"ב כלך אצל יפות, הרי מעתה נתייאש מהן, והוי שינוי השם, וקונה המלקט למפרע את הפירות, משעת לקיטה, ולכן חלה תרומתו.

אמירת "כלך אצל יפות" של בעל הבית, מועילה רק לענין הפרשת תרומה, שמצוה היא, וכדלהלן. ותירץ, שמדובר שתרם את כל מה שליקט, ולא השאיר לעצמו כלום, ולכן אין כאן גזל כלל, שהוכיח סופו על תחילתו, והוי כאילו ליקט מתחילה לשם תרומה.

ובקצוה"ח [רס"ב סק"א] תמה על תירוצו, הרי סוף סוף תרם על פירותיו שלו, ולא על של בעל הבית, ואם כן לא שייך כאן ניהותא דמצוה, שהרי מצוה זו אינה מוטלת על בעל הבית. ואף דאמרינן שניחא ליה לאיניש דליתעביד מצוה בממוניה, היינו דוקא במקום שאין לו חסרון ממון על ידי כך!

ותירץ ע"פ דברי הרמב"ן, שכתב שמה ששינוי שגנב וגולן תרומתן תרומה משום יאוש ושינוי השם, היינו דהקנין הוא בשינוי השם